

انجمن تخصصی زبان و ادبیات
دانشگاه کوثر

ISC
کد اختصاصی همایش:
۷۱۸۱-۱-۵۷

3rd National

Conference on language and literature
Well known figures and Celebraties

۱۶ اسفند ماه ۱۳۹۷

مشهد مقدس

زبان، ادبیات، باستان‌شناسی
سومین همایش ملی

بررسی خرابات در متون ادبی و عرفانی قرن ششم تا نهم

زهرا سادات غیبی

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور، ایران

چکیده

خرابات در لغت به معنی میکده و میخانه است. بسامد بالای کاربرد و تبدیل آن به اصطلاح کلیدی و مهم در منظومه های ادبی و عرفانی، سبب شده جایگاه درخور توجهی پیدا کند. سابقه کاربرد این واژه به آیین میتراپسم باز می گردد که در آن دروه این آیین پس از طی مراحل دشوار به آن مشرب اجازه ورود می دهد. پس از اسلام و گسترش مکاتب عرفان و تصوف استفاده عرفا و متصوفه از این واژه خاص تر شد، اما پاره ای نام آشنایان به مفاهیم عرفانی، از آن به عشرتکده، شراب خانه و ... تعبیر کردند. شیوه تحقیق این مقاله، توصیفی - تحلیلی است و این شیوه فن تحلیل بر مبنای سند کاوی از منابع کتابخانه ای انجام گرفته است. بدین منظور، در این تحقیق ریشه شناسی و تطور و بار معنایی "خرابات" در متون ادبی و عرفانی مهم بررسی شد. هدف این تحقیق، روشن کردن مفهوم واژه خرابات در متون منظوم عرفانی قرن ششم تا نهم می باشد. بنا براین مطالعه، واژه خرابات ریشه و خاستگاه های مختلفی دارد. معنای ساده و منفی آن به مفهوم مثبت عرفانی تطور یافته است و به مکان براندازی نام و ننگ، محل تزکیه درون و رهایی از خرافات و طامات و رسیدن به مقام فنای فی الله تبدیل شده است.

کلید واژه ها: خرابات، ادب فارسی، منظومه های عرفانی، معنای حقیقی، معنای عرفانی، تحول معنایی